

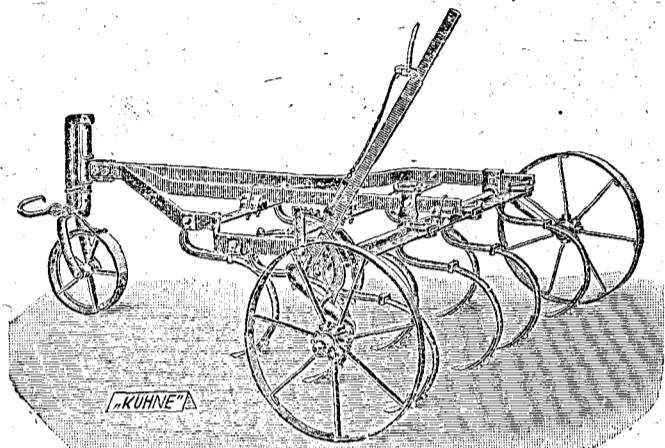
ERDÉLYI GAZDA

XLIII. ÉVFOLYAM.

KOLOZSVÁR, 1911. Április 23.

17. SZÁM.

Egy és többvasu acélekéket, rét- és szántóföld-boronákat, rugós-fogas porhanyító eszközöket, tárcsásboronákat, talajtömörítőket, Mosoni Drill és Vera II. vetőgépeket.

LASS-féle
RÉPA-
KAPÁLÓKAT,
OSBORNE
ARATÓ-
GÉPEKET
szállít:

2012

„KÜHNE“

mezőgazdasági gépgyár r.-t.

➔ **MOSONBAN.** ➔

Főraktár: Budapest, VI., Váci-körut 57/a.

Eladó kiváló jó minőségű
I. oszt. bor- lugas és csemegefajta
szőlőoltványok.

A Dicsőszentmártoni Szőlőoltványtelep Részvénytársaságnál peronospora és csimasz károktól (pajor) mentes kitűnő jó bor- lugas- és csemegefajtájú különböző alanyokra oltott szőlőoltványok **kaphatók.** A részvénytársaság kívánatra megrendelőinek díjmentesen küldi meg az 1910—911. évekre vonatkozó árjegyzékét, mellékelve szőlőültetési és kezelési **utmutatását.**

Levélbeli küldemények címzendők:

Dicsőszentmártoni Szőlő-
oltványtelep Részv. Társ.
DICSŐSZENTMÁRTON

és

Schöppner Sámuel
uyug. m. kir. szőlészeti és borászati
felügyelő, telepigazgatónak
Dicsőszentmártonba.

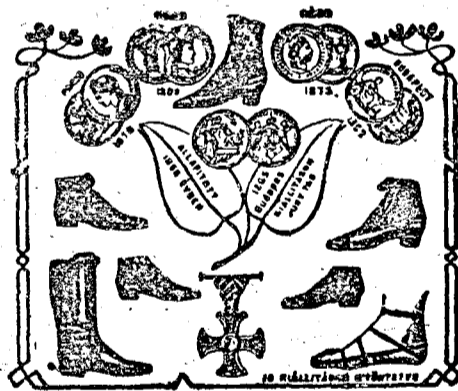
2552

MATUTSEK JÓZSEF

KOLOZSVÁRT, Szentegyház-utca 3.

Ajánlja általánosan elismert saját műhelyében készült

FÉRFI és NŐI CIPŐ RAKTÁRÁT.

2019

Vidéki megrendelések mérték után de legbiztosabban egy hasznáit, a lábra találó cipő beküldésével a legjobb anyagból és divat szerint lehetőleg gyorsan teljesíttetnek.

Gazdatársaink ne fedezzék

Vetőmagszükségletüket,

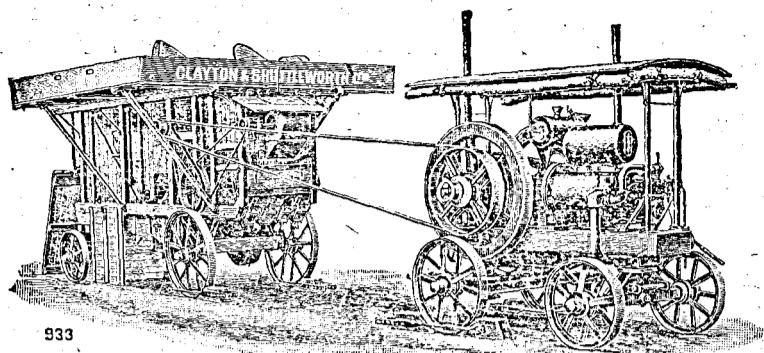
mig a

Székely Gazdák Szövetkezetének, Marosvásárhelyt

ajánlatát nem birják.

2336

Ajánlattal ingyen és bérmentve szolgálunk.

Kolozsvárt nagy raktár.

Mérnök látogatás
díjtalan!

Clayton & Shuttleworth Ltd.

mezőgazdasági gépgyár képviselete.

**Nyersolajmotorok,
Szivógázmotorok,
Benzinmotorok**

és

Kenő olajok.

Emélyi Baztasági és Hereshedelmi Vállalat
Ferenc József-ut 31 Szám.
 Dr. Osztián Olivér és Társai
 Sürgöny cím: Coloniále Kolozsvár.

Telefon interurban: 334. SZ.

**Műszaki
cikkek.**

2485

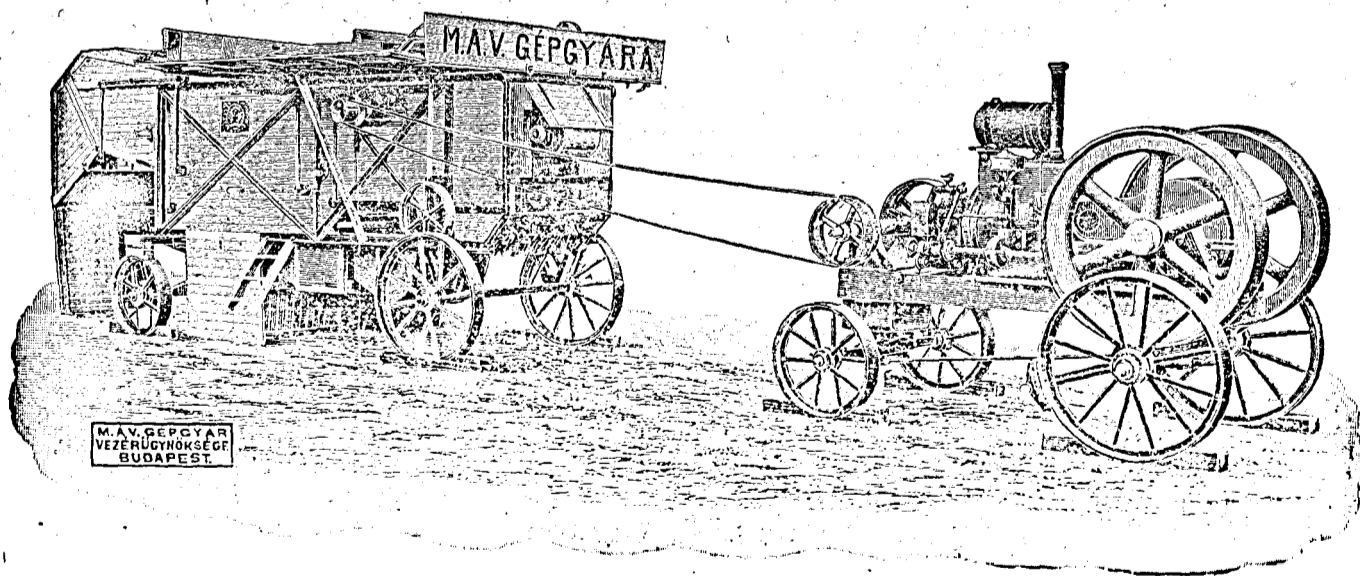
Kérjen ajánlatot!

Legujabb szerkezetű

BENZIN CSÉPLŐ-KÉSZLETEK

túlszárnyalnak minden más gyártmányt.

2021

Nagy munkaképesség!

Gazdaságos üzem.

Kivánatra szivesen küldünk árjegyzéket és költségvetést.

A Magyar Királyi Államvasutak Gépgyárának Vezérügynöksége, BUDAPEST.

ERDÉLYI GAZDA

AZ „E. G. E.” TAGJAI INGYEN KAPJÁK
ELOFIZETÉSI ÁR: 1 ÉVRE 12 KORONA,
1/2 ÉVRE 6 KOR., EGY SZÁM 24 FILLER.

AZ ERDÉLYI GAZDASÁGI EGYLET-, ERDÉLYRÉSZI GAZDASZTI EGYESÜLET
ÉS AZ ERDÉLYRÉSZI KERTÉSZETI EGYESÜLET HIVATALOS KÖZLÖNYE.
MEGJELENIK MINDEN VASÁRNAP.

SZERKESZTŐSÉG ES KIADÓHIVATAL:
KOLOZSVAR, ATILA-UTCA 10. SZÁM.
:: A LAP TELEFON SZÁMA: 158. :

TARTALOM:

Önálló eredeti cikkek:

Husdrágaság és a magyar szarvasmarha. <i>Br. Jósika Gábor.</i>	217
A mezőgazdasági számtar. és fontossága. <i>Wolszky Győző.</i>	218
A magyar marha és a husdrágaság. <i>Szász Ferenc.</i>	219
Uj ebtartási szabályrendelet. <i>L. Szabó Döme.</i>	219
Tárca:	
A vasutak történetének vázlata Erdélyben. <i>Lécfalvi Sipos Kamilló.</i>	218
Kisebb szakközlemények.	220
Kormányintézkedések.	220
Vegyes közlemények.	221
Hirdetések.	

Husdrágaság és a magyar szarvasmarha.

Jászberényi András gazd. ak. rk. tanár ur, a „Pesti Hirlap“ 1911 január 1-i számában, fenti cím alatt egy cikket bocsátott közre, mely alkalmat adott a magyar-fajta szarvasmarha pártolóinak és tenyésztőinek elég bőven nyilatkozni afelől, hogy miért pártolják és tenyésztik ezen szarvasmarha fajtát.

Nem szándékozom ezen indokokra vizsgatérni, hiszen nálamnál avatottabb és illetékesebb férfiak adták azokat közre és én azokhoz csak csatlakozhatom; — de Jászberényi tanár ur, a „Köztelek“ 1911 március 15.-ik 22. számában reflektál ezen nyilatkozatokra és ez készlet engem arra, hogy ezen utóbbi cikkére én is reflektáljak.

Nem vonom kétségbe, hogy első cikkének intencióját, vagy az abban tett egyes kijelentéseit egyik-másik gazdatársam félre értette és készséggel fogadom el az azokra tett helyreigazításait a tanár urnak, de engedje meg, hogy ezen kiigazítások 4-ik pontjában ismételt azon tételét, hogy „a magyar marha tenyésztése csakis ott karoltassék fel, ahol más fajta sikerrel nem tenyésztethető“ — megfordíthassam, mert mi azt óhajtanók, hogy — az országban a magyar fajta szarvasmarha tenyésztessék és csak ott karoltassék fel a nyugati, ahol a magyar fajta tenyésztése nem fizeti ki magát.

Merész óhajtnak fog ez sokak előtt feltűnni, de az illetők megnyugtatóra megvallo, hogy ezt nem én találtam fel. Midőn

báró Kemény Gábor kereskedelmi és földmívelésügyi miniszter alatt, — a nyolcvanas évek elején — az ország első állattenyésztési programja állapított meg, ez lett elvül kimondva, nálamnál szakavatottabb férfiak által és hogy ezen elv helyes volt, azt bebizonyította — sajnos — ennek be nem tartása. Hiszen tudjuk, hogy ezen időtájban kezdte a földmívelésügyi kormány az erd. magyar fajta bikáknak állami költségen való beszerzését és bikateiepeken való neveltetését.

Én elismerem, hogy Magyarországot nem lehet Hajdu megye után megítélni, de azt már a tanár ur is el kell hogy ismerje, miszerint a nagy magyar Alföld, — Erdélynek mezősegi része — és a székely vármegyék területének legnagyobb része mégsem oly kis részei az országnak, hogy azokat egy ország állattenyésztési politikájának intézésénél tekinteten kívül lehetne hagyni! Ezekben a vidékekben pedig a nép kezén a nyugati marha egészen csődöt mondott. Sőt többet mondok, nem csak ezen, de tudomásom van róla, hogy az ország más vidékein is, a nép által örömmel fogadott kedvezményekkel kiosztott tarka-marha, már az első ivadékaiban oly visszaesést mutatott, hogy a vérfrissítésre behozott újabb és újabb importok ára, alig fedezi (ezt a kormány soha sem mutatta ki) azon jövedelem többletet, melyet a nép a tarka-marhán nyert.

Eltelkintve több, már ily irányu megkereséstől, csak a napokban vett az „Erdélyi jellegű magyar-fajta szarvasmarhát tenyésztők egyesülete“ egy felszólítást a csongrádmegyei gazdasági egylettől, hogy szerezzen be számára 50 drb. erdélyi magyar üszőt és tehenet!

És itt újból igazat kell, hogy adjak Jászberényi tanár urnak. Sperker, a r. k. status, Wass, Lészay, Bánffy, Teleki, Horváth, Josika, nem képesek egy ország tenyész anyag szükségletét ellátni. Ezt tapasztaltam az 1896-iki milleneumi kiállítás alkalmával is, amelyre 100 darab tehénből álló tenyészeteimből 6 darabot vittem fel és amely kiállítás alatt 300 darabot is adhattam volna el, oly nagy volt a kereslet utánok. De ez nem ok arra, hogy lemondjanak azok, akik ezt az irányt helyesnek tartják nézetükről, mert nem kapnak elegendő tenyész anyagot, hanem igenis egy indok kelenc, hogy legyen azok részére, kik hivatva

vannak az ország tenyészpolitikáját vezetni, hogy a gazdatársadalom ezen részének igényeit is kielégíteni törekedjenek.

Sperker, Lészay és csekélységem, kikiről cikkiró ur szives megemlékezni, nem vindikáltuk magunknak soha sem azt, hogy mi az ország marhatenyésztését fogjuk regenerálni, de igenis célunk az volt, hogy bebizonyítsuk, miszerint hazai fajtánkat is lehet oda kitenyészteni, régi jó tulajdonainak, erő és egészségnek fentartásával, hogy a modern gazdálkodás igényeinek megfelelően. Arról pedig meglehet győződve bárki is, hogy ha ezen munkánk kárral járt volna, nem tartottunk volna oly szívósan ki mellette, mert hiszen birtokunk jövedelme után kell élnünk! Annyira nem mehet a hazafiság, vagy egy rögeszméhez való ragaszkodás, hogy felkopjon az állunk!

Fájlaljuk, hogy midőn mi ezelőtt 25—30 évvel az akkori tenyésztési programhoz híven ezen kísérleteket megkezdők, az állam is nem ugyanezt tette, mert akkor volna elég regenerált anyag, amelyből az ország szükségletét ellehetne látni és nem állanánk ott ahol állunk, hogy magyar-fajtánk nincs kitenyészve és a milliók árán behozott nyugati fajták az ország egy nagy részét nem elégítik ki.

De hát ez nem lehet ok arra, hogy tovább dobjuk a milliókat a külföldre és üssük agyon ami szarvasmarha fajunkat. De ezt a tanár ur sem akarja! Hiszen ajánlja a keresztezési kísérleteket. De mint szakavatott embertől kérde, gondolja-e ha a több irányban kísérletezett keresztezések után megtalálva a kívánt vérkeveréket, hamarabb fogja ezen megkívánt keresztezés után a szükséges mennyiségű tenyészanyagot az ország rendelkezésére bocsáthatni, mert hisz a kellő vérkeverés előállítására is idő kell, mint a már kiprobált magyar fajtából!

Arról nekem is van tudomásom, hogy kolozsmegyei gazdák drágálták az uradalmi magyar bikákat. Hát bizony drágák azok, de már több gazda társam megírta, hogy drágák a bikák is, az ökrök is, mert nagy a kereslet utánok. A nép meg éppen drágálja, mert hall eleget az állami kedvezményekről és igyekszik azokat elnyerni, ahogy és ahol lehet. Kiséreljék meg egy olyan helyre nyugati bikát adni, ahol 3 bika helyett egyet tartanak, hogy

CSEPLÉSI SZÉNSZÜKSÉGLETTÜNKET

ugy az összes hazai,
mint porosz szenek-
ben legelőnyösebben

A MAGYAR MEZŐGAZDÁK SZÖVETKEZETE

2003

BUDAPEST, V., ALKOTMÁNY-UTCA 31. SZÁM

utján szerezhethük be.

Saját érdekünkben kérjünk már most árajánlatot!

nem fog-e az annál a tartásnál még hamarabb mint 2—3 hónap alatt leromlani. Sajnos, annak a népek gazdasági tudása mellett, mindegy a tenyész irány, annak csak szaporulat, csak borju kell! Attól nem is vehetjük rossz néven, ha hajlik a pillanatnyi haszon felé és nem gondol az ország jövőjével! Ezekkel mégsem szeretném az ország állattenyésztési politikáját vezetetni!

Bocsánatot kérek a tisztelt tanár urtól, de „Közteleki“ cikkének ulolsó előtti bekezdésében felállított tételét is meg kell fordítanom.

Eppen azért látom helyén valónak ezen incriminált akciókat, mert a nyugati marha a nyakunkon van, és pedig nagyon is a nyakunkon van. Ha most beadjuk a derekunkat, akkor ez a csekély számú magyar szarvasmarha is elenyészik, amely még ma elegendő arra, hogy a kitenyésztés alapját képezze. Ha ezt is elhagyjuk pusztulni, akkor aztán igazán kísérletezhetünk évszázadokig keresztezésekkel amíg megteremtjük azt az anyagot, amelyre szükségünk van, és azt oda szaporíthatjuk, hogy az ország nagy részének szükségletét kielégíthessük.

Ezeknél fogva, ha számtanilag helyes is a „Pesti Hirlap-i“ első cikk, mert hiszen ha több húst és tejet termelünk, ezen cikkeknek meg kell olcsóbbodniuk, a cikkben pedig kilókiloval, a liter-literrel van szembe állítva, de a conclusióban nem érthetek azzal egyet, mert az nálunk a pillanatnyi haszon theoriája. Ez egyesekre nézve, akik magok tehetnek a maguk zsebére és hasznára amit akarnak, állhat, de amely nem lehet egy ország állattenyésztési politikájának az alapja.

Br. Jósika Gábor.

A mezőgazdasági számtartás fontossága.

Irta: Wolszky Győző.

Minden vállalatnak, tehát a mezőgazdasági üzletnek is, tudvalevőleg a lehető legnagyobb jövedelemszerzés a végcélja, amelynek elérhetése érdekében a gazdának arra kell

törekednie, hogy minél többet, minél jobbat, minél olcsóbban termeljen.

Ezen célt pedig csak úgy érhetjük el, ha a termelést helyesen szervezzük, vagyis a lehető legnagyobb jövedelmet szolgáltatató üzemágakat karoljuk fel.

A termelés helyes szervezése céljából azonban oly segítő eszközre van szükségünk, mely bármiféle körülmények között pontos felvilágosítást nyújtson nekünk az üzemben előforduló összes eseményekről, az üzemben beállott összes változásokról, mely hű képét adja a gazdálkodás egész menetének, mely leplezetlenül őszinteséggel világítsa be a gazdálkodás minden legkisebb részébe, melynek segítségével pontosan meg lehessen állapítanunk nemcsak az egész üzemek, hanem az egyes üzemágaknak üzleti eredményét is.

Ez a segítő eszköz a helyes elvek szerint megalkotott s kellően részletezett mezőgazdasági számtartás.

Ez adhat csak nekünk pontos felvilágosítást a gazdálkodás egész menetéről, ennek segítségével állapíthatjuk meg az elért üzleti eredményt, ez mutathat rá az esetleges mulasztásokra, a tudatlanságból vagy gondatlanságból eredő hibákra s a különféle visszaélésekre.

Mig a gazdálkodás egyéb alakjainál, az ipar és a kereskedelem terén már rég felismerték a számtartás fontosságát, úgy, hogy alig van már számottevő ipari, vagy kereskedőcég, mely a rendszeres számtartást nélkülöznie, addig mezőgazdálkodás terén nem csekély azon gazdaságok száma, hol a rendszeres számtartást csak hiányos, rendszertelen feljegyzések pótolják.

Hogy az ily hiányos, minden rendszert nélkülöző feljegyzések nem alkalmasak arra, hogy elénk tárják a gazdálkodás hű képét, az egymást követő események lefolyásának minden mozzanatát, az vita tárgyát nem is képezheti, emlékeztetben megtartani pedig az egymást gyors egymásutánban követő eseményeket teljességgel lehetetlen.

Ugy kell tehát az eseményeket csoportosítva, — rendszerbe foglalva — feljegyezni, hogy ezen adatokból utmutatást meríthessünk a jövőre, mert a helyes elvek szerint megalkotott számtartás nem ámit, hanem leplezetlenül őszinteséggel világít be a gazdálkodás minden legkisebb részébe.

Minő megnyugvást érezhet az a gazda, aki az üzletév leforgásával lezárt számadásából pontosan megállapíthatja üzemének jövedelmét, kiszámíthatja a rendelkezésre álló adatok alapján az egyes üzemi ágazatok, jövedelmezőségét külön-külön, hogy azon ágazatokat, amelyek jövedelmezőbbek, a jövőben esetleg nagyobb mértékben karolja fel, azon ágazatokat ellenben, amelyeknek jövedelmezősége csekélyebb, vagy amelyek esetleg veszteséggel záródtak, jövőre kisebb térre szorítsa, vagy esetleg teljesen kizárja az üzemből.

És mégis — sajnos — nagyon kevés rendszeres számtartással rendelkező gazdaság van különösen hazarésznkben, mert — be kell vallanunk — a gazdák nagy része fél a számoktól, nem szívesen vezet számadást s azért ne is csodálkozzunk, hogy nem igyekezett számadásait a rendszeres gazdasági számtartás elvei szerint vezetni.

Ennek figyelembe vételével tehát, de körülményre való tekintettel is, hogy a gazda munkaköre nem engedi meg azt, hogy a nap legnagyobb részét az íróasztal mellett töltsse, a számtartási rendszernek olyannak kell lennie, hogy aránylag csekély fáradságba (kevés időbe) kerüljön az egyes események bejegyzése.

Ha ezideig nem is érezték a gazdák általánosan a mezőgazdasági számtartás hiányát, a napról-napra fokozódó általános drágaság feltétlenül rákényszeríti őket, a gazdálkodás minden részére kiterjedő s helyesen szervezett számtartási rendszer alkalmazására.

Nagyon kívánatos, hogy a gazdaközönség mielőbb átértse a gazdasági számtartás szükségességét és fontosságát annyival is inkább, mert az 1912. évtől kezdve a gazdaságokat az

AZ „ERDÉLYI GAZDA“ TÁRCAJA.

A vasutak történetének vázlatja Erdélyben.

Irta: Lécfalvi Sipos Kálmán.

Minden jog fenntartásával.

III.

Az alkotmányos kor beköszöntével azután vasuti jogunk is összelolyt a Magyarországgal. Ma Erdélynek az anyaországgal közös vasuti joga van. Forrásai a 1. törvények; 2. nemzetközi szerződések; és 3. a rendeletek.

Az 1854. évvel tehát a cselekvés tere a magánvasuti rendszernek nyíllott meg.

Az egyes vasutak kétféle módon keletkezhetnek u. m. : eredeti és származékos uton. Eredeti a keletkezés-akkor, ha az illető társaság önmaga épít vasutat, származékos akkor, ha az illető vasut vesz át már kész vasutakat.

A m. kir. állam vasutak Erdélyben eredeti és származékos uton keletkeztek.

Erdélynek ma tudvalevőleg két fővonala van. Az egyik Pestről indul ki és Nagyváradon, Tövisen át megy Brassó—Peredealra; a másik ugyancsak Pestről indul s Aradon, Tövisen, Brassón át megy Peredealra. Ma mind a két fővonal a m. kir. államvasutak tulajdonát képezi és mind a két vonal származékos uton jutott az állam tulajdonába.

Mielőtt azonban tovább mennék, szüksé-

gesnek látok néhány szót mondani a vonalak osztályozásáról.

A vasutakat osztályozhatjuk jogi, nemzetgazdasági- és technikai szempontból. Jogi alapon megkülönböztetünk közérdekű és magánvasutakat.

A technikai alapon osztályozni szokás a vasutakat az adhézio alapján (rendes és fokozott adhézio és fogaskerekű); motor szerint (ló, mozdony, mely lehet gözzel, légnnyomással stbvel hajtott. A gözzel hajtott meg lehet tűz és tűznélküli stb.); helyzet szerint (főpályák, mellékvasutak és lév.); vágányszélesség szerint (rendes, keskeny stb.); talajviszonyok szerint (sík, dombos és hegyi pályák); rang szerint (I. II. stb. rangok); vágányok száma szerint.

Közgazdasági szempontból vannak főpályák és mellékpályák. Nálunk az 1880. évi XXXI. t.-c. még Hévről is beszél. Belgiumban vannak »Chemin de fer d'interet générale«, »vical« és »Tranways urbains«. Németországban vannak fővasutak, alsóbbrendű vasutak és kis vas utak fő- és mellékvonalakkal. Franciaországban »Chemin fer d'interet general« (fő- és mellékvonalakkal) és »local«, Svájcban normal és specialis vasutak; Olaszországban a szerint osztályozzák, hogy ki építi azokat (1879. évi jul. 29. törv.).

Osztályozzák még a vasutakat a kezelés, a cél, az egymáshoz való viszony szempontjából. Más osztályozást a tudomány tudtom szerint nem ismer.

Mint említve volt, jelenleg 2 fővonalunk

van Pesttel. Az a fővonal, mely Pestről kiindulva Rakoson, Szolnokon, K.-Ujszálláson, P.-Ladányon, N.-Váradon, Tövisen át Brassóra és onnan Predealra megy voltaképp 2 külön vasutársaságból képződött. A Bpest és Szolnok közötti vonalrész már eredetileg is államvasut volt, a Szolnok és N.-Várad közötti vonalrész a Tiszavidéki vasut tulajdona volt, míg a N. Várad és Brassó közötti vonalrész a Magyar keleti vasut tulajdona volt. E két vasutársaság vonalai államosítás után jutottak a Máv. birtokába. A »Tiszavidéki« vasut az 1880. évi XXXVIII. t.-c. el váltattott meg, míg a »Keleti« vasut megváltását az 1876. évi L. t.-c. mondja ki.

E két magán vasut közül tulajdonképp csak az egyik, a »keleti« vasut erdélyi vasut és így csak ennek történetével fogok foglalkozni. E vasut története rendkívül viszontagságos. Eredetileg még az abszolút kormány akarta megépíteni sőt 1866-ban már kifizették a nyonyjelzést is. Azonban az építés csakhamar megakadt. Nem sokára angol tőkepénzesek ajánlatot tettek a vasut megépítésére és 1868-ban csakugyan men is alakul a részvénytársaság. Engedély okmányát 1868-ban nyerte a társaság. Ez engedélyezési okmány szerint a vasut már kezdetben is mozdonyvasut lesz. A fővonal N.-Váradról indul ki és Kolozsváron, Tordán, Tövisen, Segesváron át Brassóba megy (ez irány később módosttást szenvedett). A fővonalból 3 kiágazás lesz. Az egyik kiágazás Gerendnél lesz és egész M.-Vásárhelyig fog menni (ez később módosttást szenvedett). A másik kiága-

elért tiszta jövedelmük után adóztatják meg, a gazdaság tiszta jövedelmét pedig csak a helyesen szervezett gazdasági számtartással rendelkező gazdaságokban lehet pontosan megállapítani.

A magyar marha és a husdrágaság.

Jászberényi András, Bánffy Ferenc bárónak adott válaszában felemlíti azon „álmomat“, mely a magyar erdélyi marha mindhárom tehetségi irányban való fejlesztését tárgyalja. Azt mondja, mit én is mondtam, hogy már „késő“. Nem késő azonban az, hogy „a páratlan edzettség s így igavonó képesség fenntartásával javítsuk a külelemet és a hustartó képességet“ s ezen az alapon reményilem ő is sorompóba áll velünk és nem ellenünk, amint ezt jelzi is, és meg is teheti, mert mi általánosságban vagyis a köztenyésztésben ezt akarjuk, s ha elérjük: a magyar ökör mellett, hogy jó lesz, nem lesz „öszövé“ sem!

Egyletünk zászlójára fel van írva a más két hasznosítás is, de csak speciális esetekben, s ezen speciális esetek, illetve tenyészetek, mivel az edzettség és külelem elhanyagolása nélkül — egyik irányban a hustermelést, másik irányban a teptermelést szolgálják számbavehető eredménnyel és a tenyészetben megrögzött jó tulajdonságok alapján — remélhetőleg sőt bebizonyítható képen szolgálják az általános ideál típus elérhetését is, mert mindnyájan tudjuk az erdélyi kiscsorda az olyan tehenet becsüli, mely első sorban jó igavonó, amellyel jó hustartó s mind emellett nem csak jó borjút nevel maga alatt tejével, — hanem, ha nem is csurrant, legalább cseppent egy kis tejet a sajtárba is!

Félre értékek kikerülése végett jelzem, hogy ezen fentti fejtegetéssel nem akarok én egy „Mädchen Für Allest“ kitenyészteni csak egy olyant, a milyen már hál' Istennek van sok, s a milyenre a székely azt mondja, hogy „jó Tehen“, az oláh meg azt, hogy „váke

bune“, a szász meg azt, hogy „Kuh“ mert nála ez a szó csak jót jelenthet, s hogy ők is tartanak egyes vidékeken magyar marhát azt mindnyájan tudjuk!

Ezek után, ha, bár a békítő angyal szerepéhez egy kicsit feketének is látszom hívom, kérem Jászberényi András tisztelt barátomat most már másodsor, hogy csapjon fel közbénk és verbuváljon!!!

Szász Ferenc.

Uj ebtartási szabályrendelet.

Közi: L. Szabó Döme.

A földmivelésügyi miniszter múlt évi december hó 10-én 104,450 sz. alatt körrendelettel intézett valamennyi törvényhatósághoz az ebtartási szabályrendelet újraalkotása, illetőleg módosítása tárgyában.

Minthogy itt Erdélyben, de különösen Kolozsváron és környékén e tekintetben a közegészség és állategészség rovására sok hiányosság tapasztalható, nem lesz érdektelen ezen rendelet szövegét főbb vonásokban ismertetni:

A rendelkezésre álló statisztikai adatok szerint a veszettségi esetek folyton növekedő mértékben, évenként már oly aggasztóan nagy számban fordulnak elő az ország területén, hogy e betegség elterjedése tekintetében az európai államok között Magyarország immár csaknem a legkedvezőtlenebb állapotot tünteti fel.

Az erre vonatkozó hivatalos jelentések szerint ugyanis: még az 1889. évben az ország területén összesen 691 állaton állapított meg a veszettség, tíz évvel később 1898-ban már 1323 esetben, 1909-ben pedig 2888 esetben észleltetett, vagyis 21 év leforgása alatt megnégyszereződött a veszettségi esetek száma.

Ezen ugy emberre, mint állatra rendkívül veszedelmes, gyógyíthatatlan betegségnek ily nagymérvű s mind inkább növekedő elterjedése ugy köz- mint állategészségünknek, valamint közgazdaságunknak is évenként igen nagy károkat okoz.

Az 1909. évben ugyanis összesen 3201 háziállat esett áldozatul ezen betegségnek, melyekből 313 veszett állat által történt marás után azonnal kiirtatott, 27 ló, 243 szarvasmarha, 256 sertés 30 juh és kecske, 2009 eb és 323 macska pedig már mint veszettségben beteg pusztult

el. Az 1900. évtől az 1909. év végéig terjedő tíz év alatt pedig ugyanezen okból összesen 202 ló, 1404 szarvasmarha, 1552 sertés és 316 juh és kecske pusztult el, az azonnal kiirtott állatok be nem számításával.

Ezenkívül nem hagyható figyelmen kívül az a károsodás sem, mely a megmárt és elpusztult állatok megfigyeltetésével s ezen idő alatt használatuk korlátozásával, élelmezésével, eltakarításával járó szokott és az sem, hogy ezen bejelentett eseteken kívül még számos oly állati elhullás történt melyek a statisztikai adatok között elő nem fordulnak, de amelyekben az elhullás körülményei alapján a veszetség gyanuja volt megállapítható.

Még ennél is szomorubb azonban, hogy ezen gyógyíthatatlan betegség az állatok között tapasztalható feltűnő gyakoriságával szemben, évenként az emberek között aránytalanul nagyobb veszedelmet okoz.

A budapesti Pasteur-intézet adatai szerint ezen intézet fennállásának első évében 1890-ben veszett vagy veszettségre gyanús állat által történt marás folytán, védőoltás végett 516 magyarországi egyén vétetett fel az intézetbe, mely szám azóta évről-évre rohamosan szaporodik annyira, hogy az intézet fennállásának 10-ik évében, 1899-ben már 1679-re emelkedett, huszadik évében, vagyis 1909-ben pedig már meghaladta az ötezeret is.

Ámbár az idejekorán alkalmazott védőoltások a legtöbb ember életét megmentik, mindamellett közegészségügyi szempontból még így is mélyen elszomorító ez a jelenség.

Az a nagy károsodás, melyet a betegségnek ezen feltűnően nagy mértékben való elterjedése ugy a közgazdasági, valamint a köz- és állategészségügyi érdekeknek okoz, feltétlenül szükségessé teszi, hogy a betegség előfordulásának lehető korlátozására mindazon intézkedések legerélyesebb módon megtéessenek, melyek az adott viszonyok között célravezetőeknek látszanak.

Addig is tehát, míg törvényhozási intézkedésekkel az ezen betegség elleni védekezés új és biztosabb alapokra fektethető lesz, a törvényhatóságoknak kell saját jól felfogott érdekeiben is, a baj megszüntetésére vagy lehető korlátozására erélyesebb rendszabályokat életbe léptetni.

Köztudomású, hogy a betegség terjesztői leginkább az ebek lévén, az e téren célba vet

zás Kiskapusnál lesz és a vonal N.-Szebenig fog menni. A harmadik elágazás Tövisnél lesz és Gyulafehérvárig fog vonulni, hol csatlakozni fog az aradi pályával.

Az állam biztosítja a társaság előjogát a Brassó és oláh határszél közötti vonal kiépítésére akkor, ha az hasonló feltételek mellett hajlandó volna azt megépíteni, mint bármely más ajánlattevő. És ugyancsak hason feltételek mellett építési előjogot nyer a társaság a Kolozsvár és Beszterce; Brassó és Gy.-Szt.-Miklós és a marosvölgyi szárnyvonalak építésére.

Az állam kötelezi a társaságot, hogy az állam által eddig teljesített építési költségeit és a beszerzett anyagot szerződés szerint vegye át és a vasut tovább építését haladék nélkül folytassa. Köteles továbbá a társaság a vasut N.-Várad—Kolozsvár közötti szakaszát 1869. évi december hó végéig; a Gyulafehérvár—Tövis—Gerend—Marosvásárhely közötti szakaszt 1870. évi december 1.-ig; a Kiskapus—N.-Szeben közötti vonalat 1871. évi november hó 1.-ig; a Kolozsvár—Gerend és Segesvár—Brassó közötti szakaszokat pedig 1872. évi október 1.-ig megépíteni és a forgalomnak átadni. Kötelezve van a társaság a második vágány lefektetésére akkor, ha valamelyik vonalszakaszán az évi összbevétel 240,000 koronát meghalad.

E kötelezettségekkel szemben viszont az állam biztosítja a társaságot, hogy az engedélyezett vonalak megnyitása napjától az engedély tartama alatt — ami 90 év — mértékűként átlag évi 93,500 K. tiszta jövedelmet

biztosít s ezen felül még a kormány által jóváhagyandó törlesztési terv alapján a kibocsátott tőkének még az engenély tartama alatti törlesztésére fordítandó 1200 K. évi iörlesztési hányadot aképen biztosít az állam, hogy ha az évi tiszta jövedelem mértékűként a fenebbi biztosított összeget és a törlesztési hányadot el nem érné, a hiányt az állam pótolni tartozik. Az állam az ellenőrzés jogát természetesen magának fenn tartotta. A biztosítás érvénye minden pályaszakaszra a forgalomnak való átadása idejétől számítatik. Ki van továbbá kötve az is, hogy az államnak az engedményesek részére tett fizetések csak előlegek, mert akkor, ha az évi tiszta jövedelem, a biztosított évi jövedelmet túlhaladja, azoknak és kamatainak teljes törlesztéséig visszafizetendők.

Az engedélyezési idő ugyan 90 év a nagyvárad—kolozsvári vonal megnyitásától számítva, de az állam fenntartja magának a jogot, hogy a vasutat 30 év múlva beválthatja. Az engedélyezési idő lejártával az állam tulajdonába megy a vasut, a pálya területe és földje, az összes mű- és földmunkálatok, a fel- és alépítmények minden hozzátartozókkal egyetemben. E forgalmi eszközök, pályaudvarok, fel- és lerakódó helyek, őrházak minden felszereléssel és butorral, ingó és ingatlansággal. Ellenben a vállalat tulajdona marad a saját keresetből alakított tartalékalap. a künnlevő cselekvő követelés, a vállalatnak saját költségén emelt kocszemencék, öntödék, gép és egyéb gyárak, pajták, dockok, melyek mint nem a vaspályák tartozékát képezőnek a kormány által már a

felállításakor elismertettek, feltéve természetesen, hogy az állam által kiszolgáltatott kamatok és előlegek visszatérítettek az államnak.

E szerződésen 1870-ban két módosítást eszközöltek a fő- és szárnyvonalak irányában. A fővonal irányát illetőleg kimondták, hogy annak iránya nem a tervezet illetőleg engedély szerint Kolozsvár, Pata Bos lesz, hanem ettől eltérőleg Kolozsvár, P.-Szt. Miklós, Kolozs, Virágosvölgy, Gyéres irányt fog nyerni, Tordára egy szárnyvonallal. A másik módosítás a marosvásárhelyi szárnyvonalat illeti és ez a változtatás abban áll, hogy a szárnyvonal nem Gerendnél indul ki M.-Vásárhelyre, hanem Sz.-Kocsárdról.

E vonalváltoztatás súlyos bonyodalmakat okozott a 75 millió ezüst frt. tőkével bíró társaságban és nagy botrányoknak lett szülőanyja. Az angol vállalkozók 2 millió frt. kárpotlást követeltek, mit természetesen nem kaptak meg, megszüntették az építést. Az építési szerződés így felbomlott és az angol vállalkozók 2 milliónál nagyobb óvadékokat elvesztettek ugyan de mintegy 800.000 frt. kárpotlást mégis sikerült kieszközölniök a már végzett munkálatok fejében. Ekkor jöttek rá nagy visszaéléseknek és sikkasztásoknak nyomára is. A társaság válságba jutott, melyből az állam segítette ki az által, hogy azt a 30 millió frt. névértékű másodsorozatu elsőbbségi kötvényt, melyet a társaság 17,051,539 frt. 44 krért. elzálogosított kiváltotta.

(Folyt. köv.)

védekezés sikere elsősorban az ebtartásnak országsszerte célszerű elvek szerint való rendszabályozásától és ezen szabályok következetes erélyes végrehajtásától várható.

A törvényhatóságok általában véve az 1888. évi VII. t. cikk 72 §-ban előírt kötelezettségükből kifolyólag alkottak ugyan veszettség korlátozása céljából ebtartási szabályrendeleteket, ezek azonban miként a betegség nagy mérvű elterjedése mutatja nem felelnek meg azon várákozásnak, melyet ahhoz a törvényhozás fűzött.

Ennek oka egyrészt az, hogy egyes törvényhatóságok lényegesen eltértek már azon mintaszabályrendelet intézkedéseitől, melyet a m. kir. belügyminiszterrel egyetértőleg a földmívelésügyi miniszter 1899. évben 43374 sz. alatt a törvényhatóságoknak megküldött s így az egyöntetűség — lévén egyik törvényhatóság területén sokkal enyhébb intézkedések érvényben, mint a másokban — nincs meg másrészt az, hogy sok törvényhatóság területén még ezen enyhébb alakban megalkotott szabályrendelet is szerfelett lanyhán hajtatik végre. Mindezeknél fogva természetes, hogy ezen szabályrendeletek most már a kitzűzött célt nemcsak nem biztosíthatják, de még azon törvényhatóságok igyekezetét is, melyekben szigorubb intézkedések állanak fenn, és a végrehajtás is erélyesen történik, meghusitják.

A veszettség korlátozása érdekében mindenekelőtt szükséges tehát, hogy a törvényhatóságok jelenleg érvényben levő szabályrendeleteik helyett, a 20—22 év alatt szerzett tapasztalatok alapján megállapított célszerűbb elvek szigorú szemelött tartásával, új szabályrendeleteket alkossanak, illetve amennyiben a fennálló szabályrendeleteik az egyöntetűség veszélyeztetése nélkül átalakíthatók és kiegészíthetők, azt sürgősen megtegyék.

E célból a földmívelésügyi miniszter a m. kir. belügyminiszterrel egyetértőleg egy új szabályrendelet-mintát állított össze s azt valamennyi törvényhatóságnak megküldötte.

Ezen új szabályrendelet minta különösen a következőkre terjeszkedik ki:

Tapasztalat szerint a veszettség minden fajtájú és bármiféle használatra szolgáló ebek között kivétel nélkül előfordulván, ebből folyólag a betegség korlátozására teendő intézkedéseknek első sorban oda kell irányulniok, hogy az ebek száma általában csökkentessék. Ez pedig, egyéb intézkedések mellett, legcélszerűbb módon akként érhető el, ha az ebadó kötelezettséget csaknem kivétel nélkül korlátozottabb terjedelemben állapítják meg, amennyiben a házörző- és pásztorebekre többnyire adómentességet engedélyeznek.

A veszettség korlátozása érdekében azonban feltétlenül szükséges, hogy ily kivételek egyáltalán ne tétessenek, mert a kivételek csak szaporítják a felesleges és kellően nem gondozott ebek számát, holott tapasztalat szerint éppen az ilyen ebek legveszedelmesebb terjesztői a betegségnek, mert gondozásuk többnyire hiányos lévén, azok az élelem után rendszerint állandóan kóborolnak.

Az ebadó nagyságának meghatározásánál szükséges, hogy egyrészt a haszoncélra szolgáló és másrészt a kedvtelésből tartott kutyák között különbség tétessék, vagyis az adóösszeg kétféle tételben állapíttassék meg.

Az ebbirtokosok adozóképessége ugyanis általában a kutyák e kétféle rendeltetése sze-

rint változik s ennél fogva nyilvánvaló, hogy az adótételek osztályozásánál ezen szempont figyelmen kívül nem hagyható.

Az ebadó ily osztályozás mellett mindkét tételben minimálisan akként állapítandó meg, hogy bizonyos adóképességen alul lévő oly egyének, kiktől kutyájuk kellő gondozása és élelmezése fel nem tételvezhető kutyát ne tartassanak.

Ennél fogva fölöttébb kívánatos, hogy a haszoncélból tartott ebekre az adó legalább 4 koronában, kedvtelésből tartott ebekre pedig a haszoncélra szolgáló ebekre nézve megállapított adótételnél mindig legalább 40—50%-kal vagy esetleg még több százalékkal magassabb összegben állapítsák meg.

Városok belterületén, ugyanzinté az olyan községek belterületén, melyekben a közbiztonságról külön rendőri személyzet alkalmazásával gondoskodás történik, a házörző ebeket is kedvtelésből tartott ebeknek kell tekinteni, mert ilyen helyeken vagyonbiztonság céljából házörző ebeket tartani nem szükséges s ez oknál fogva indokolt, hogy az ily ebek tartása magassabb adótétellel terheltesse.

Az ebadó kötelezettségnek ily elvek szerint való megállapítása mellett az elérni óhajtott cél biztosítására feltétlenül szükséges végül, hogy az ebeknek védjeggyel való ellátása is általánosan kötelezővé tétessék. Védjegy hiányában az adóköteles ebek ellenőrzése és a gazdátlan ebek felismerése alig lehetséges, e nélkül pedig az adókötelezettség is illuzoriussá válik. Ezenkívül védjegykötelezettség nélkül a kóborló veszetebek származási helye sem állapítható meg s így a betegség tovaterjedésének megállítására szükséges intézkedések ily esetekben végre nem hajthatók.

A veszettség elleni védekezés érdekében felette kívánatos volna, hogy a törvényhatóságok változatlanul vegyék át a szabályrendelet-mintában foglaltakat, mert általános ebadókötelezettség és magassabb adó nélkül — az új szabályrendelettel sem lehet eredményt várni.

Leghelyesebb volna azonban az, ha az ebtartási szabályrendeletek alkotását e törvényhatóságok hatásköréből elvonnák és megfelelő törvényes felhatalmazás alapján a földmívelésügyi miniszter adná ki az ebtartási szabályrendeletet, mely az ország egész területére egyenlő intézkedéseket tartalmazna s ily módon ha a végrehajtás is alkalmas módon biztosítható, a kitzűzött célt is legjobban lehetne elérni.

KISEBB SZAKKÖZLEMÉNYEK.

+ **Anyakocák etetése fehérrépával.** A berlini »Landwirtschaftliche Illustrierte Zeitung» ban a következőket írja egy gazda: A tenyészsertéseknek nagyon kedvelt, egészséges és jóízű eledele a fehérrépa. Évről-évre tapasztaltam azonban, hogy azon sertéseim malacai, melyek az ólnak a répatartó mellett részében voltak elhelyezve, mindannyiszor, valahányszor a répatartót a vermekből újból megtöltötték, megbetegedtek. Eleinte az hitem, hogy mivel a répatartó az oltól csak egy deszkafallal volt elválasztva, répából a deszkafalon áthuzódó nedves hideg levegő volt a malacok egészségére káros behatással. S ha a sertéseket a malacokkal együtt az oltól eltávolítottam s az anyakoca pár napig nem kapott répát, a malacok ismét egészségesek lettek. Tüzetesebb megfigyelés

után azonban rájöttem, hogy a malacok betegséget nem a nedves hideg levegő okozta, hanem a répát lerakó cselédeknek telt kedve abban, hogy az anyakocákat répával jól tartassák s így ismételve tapasztaltam, hogy a legfalánkabb fiatal anyakocák malacai megbetegedtek ha az anyák annyi répát ehettek, amennyit akartak. Szerintem tehát nem tanácsos fiatalmalacos kocáknak répából táplálékuk 1/1 részénél többet, hasas kocáknak pedig a felénél többet adni. Korpa, dara és vizen kívül az állatok nagysága szerint hasas kocáknak ne adjunk 3—4 kg. répánál többet. A kismalacos kocák 1—1 1/2 kg.-t kapjanak. Az anyakocáknak répával való tuletetése a malacoknál hasmenést idéz elő s ha a tuletetés huzamos ideig tart, a malacok vérszerűen elpusztulnak.

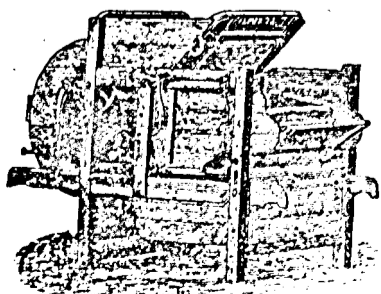
+ **Gyümölcsfacsometék bevásárlásánál** ügyelni kell arra, hogy a gyökérzet nagyobb része hajszálygyökerekből álljon s ezek a gyökérzetben köröskörül elegendő mennyiségben előforduljanak. Ha a csemete gyökérzete csupa vastag gyökerekből áll, nehezen fog az megeregni, mivel a táplálék felszívásához szükséges hajszálygyökerek hiányoznak. A csemete törzse legyen egyenes s csak a nemesítés helyén mutathat némi elhajlást. A csemetek 1 1/2 méternél általában magasabbak ne legyenek. Ha a csemete törzse vastag, ez idősebb korra mutat, az ily csemete nagyon is megszokta a fáiskola talaját s más talajba átültetve, nehezen él meg. Ily csemetét tehát nem kell vásárolni.

KORMÁNYINTÉZKEDÉSEK.

Az állategészségügyi kerületek új beosztása. Az állategészségügyi rendőri igazgatás mindinkább fokozódó igényei, immár elkerülhetetlenül szükségessé tették a szakfelügyeletnek közvetlenebb tételét, ezért a földmívelésügyi miniszter elhatározta, hogy az 1900. évi XVII. t. c. 24. § ával szervezett m. kir. központi állategészségügyi felügyelői állást folyó év május 1.-el betölti. Ezen, az összes m. kir. állatorvosi személyzetre kiterjedő szakszerű főfelügyelettel kapcsolatos teendők ellátásával a folyó év május 1.-től kezdve, Uhlyárik Titusz m. kir. állategészségügyi főfelügyelői címmel és jelleggel felruházott m. kir. állategészségügyi felügyelőt bízta meg. Miután némelyik állategészségügyi felügyelői kerület a szakszerű vezetés és ellenőrzés szempontjából most már túl nagy kiterjedésű, különösen pedig némely vármegyének a jelenlegi beosztás mellett a felügyelői székhelylyel való kedvezőtlen vasuti összeköttetése a felügyelői feladatok hatályos gyakorlását nehezéssé teszi, a földmívelésügyi miniszter az egyes állategészségügyi felügyelői kerületek újboli beosztását határozta el.

Ezekre való tekintettel a földmívelésügyi miniszter az 1900. évi XVII. t. c. 9. §-a értelmében a m. kir. belügyminiszter ural egyetértőleg, az állategészségügyi felügyelői kerületek új területi beosztását — figyelemmel az állattenyésztési és állatforgalmi szempontokra is, Erdélyben a következőképen állapította meg:

Kolozsvári kerület, székhelye: Kolozsvár. A felügyelői teendők ellátásával Jakab László m. kir. állategészségügyi felügyelőt bízta meg. Ezen kerületbe tartoznak: Alsófehér, Kisküküllő, Kolozs, Nagyküküllő, Szolnok-Doboka,

Minden gazdaságban nélkülözhetetlenek!

Európszerte első helyen elismert kitzűzö szerkezetű és logosóbb, a gazda minden követelményeinek legjobban megfelelő

„Eredeti Kalmár-rosták“

Ez évi újdonságainkról sziveskedjék ingyen árjegyzéket kéral

KALMÁR ZS. és TÁRSA Hódmezővásárhely

Különleges termény tisztító gépgyár és vasöntöde.

Vezérképviselő

A Magyar Királyi Államvasutak Gépgyáranak Vezérügynöksége

BUDAPEST, V., Váci-körut 32.

Torda-Aranyos és Udvarhely vármegyék és Kolozsvár thjf. város.

Brassói kerület, székhelye: Brassó. A felügyelői teendők ellátásával Kardeván Ernő m. kir. főállatorvost bízta meg. Ezen kerületbe tartoznak: Beszterce-Naszód, Brassó, Csik, Fogaras, Háromszék, Hunyad, Maros-Torda és Szeben vármegyék, Marosvásárhely thjf. város és ezen felügyelő hatáskörébe tartozik a Rumániával szemben fennálló m. kir. belépő állomások felügyelete is.

Szőlő- és borgazdasági tanfolyamok néptanítók részére. A földmivelésügyi miniszter az idén is rendez szőlő és borgazdasági tanfolyamokat néptanítók részére, ezeknek első része május 15-28, második része pedig okt. 9-22-ig, tartatik meg ugyanazon tanítók részére. Három helyen lesznek ily tanfolyamok: a ménesi, pozsonyi és nagyenyedi vincellériskolánál. Az egész négy heti tanfolyamra 120 korona általányt kapnak a résztvevők. A felvételi kérvényeket legkésőbb *júly hó 25.-ig*, az illetékes tanfelügyelő útján ahhoz a szőlészeti és borászati felügyelőhöz (illetőleg vincellériskolai igazgatóságához) kell benyújtani, akinek kerületében működnek a tanítók.

Tenyészállat beszerzésének kötelezettsége alól a községeknek a járási főszolgabírák adtak ezideig engedelmet. A földmivelésügyi miniszter ezt az eljárást törvénytelennek jelenti ki, mert az említett jog csakis a földmivelésügyi kormány által gyakorolható. A főszolgabíró csupán arról határozhat, hogy egyes községek az apaállatok beszerzése és tartása végett más községekkel egyesülhetnek-e. A vármegyékhez intézet rendeletében figyelmezteti a miniszter a hatóságokat a törvény ily értelmű magyarázatára és szigorú alkalmazására.

A fedezetési állomások segítése. *Serényi* Béla gróf, földmivelésügyi miniszter a székely lótenyésztés érdekében több fedezetési állomást létesített az erdélyi részeken. Ez állomások beállítása a loanyag feljavitásában már eddig is észrevehető eredményt mutat föl. A fedezetési állomások a községek nagy megterheléssel járván, a szegényebb községek méntartási költségeinek fedezésére a miniszter egyes esetekben méltányossági szempontból állami segítséget engedelmaz. Legutóbb Bethlenfalva, Bözöd és Székelyszenterzsébet községet részesültek ily célú segítségben.

VEGYES KÖZLEMÉNYEK.

A budapesti IX. országos gazdasági kongresszus programja. Május hónap 6., 7. és 8. napjain a székesfővárosi Vigadó összes termében megtartandó IX. országos gazdasági kongresszus rendezőbizottsága a múlt héten küldötte szét a részvételre szóló fölhívásokat és máris tömegesen érkeznek a jelentkezések a kongresszus titkári hivatalához, amely május 4.-ig bezárólag, IX. Köztelek utca 8. szám alatt, azontul pedig a Vigadó első emelétén működik. Jelentkezési határidő április 3-án, s ugyanaddig kell a 10 korona tagsági díjat is lefizetni. A májusi gazdasági kongresszus öt szakosztályban és 12 bizottságra oszolv tárgyalja le a napirendre tűzött gazdag és változatos anyagot.

A közigazgatási és szakoktatásügyi szakosztály legfontosabb tárgya kétségtelenül a gazdasági érdekképviselet kérdése, melyet a gazdasági kongresszusok évtizedek óta napirenden tartanak. A határozati javaslat a földmivelési

kamarának törvényhatóságokként való létesítését kívánja, kényszerársulás és önmegadóztatás alapján. Követelni fogja a kongresszus, hogy úgy a minisztériumban, mint a törvényhatóságokban a mezőgazdasági közigazgatási teendőkre szakképzett gazdákat alkalmazzanak s minden nagyobb járásban a főszolgabíró-ságokhoz is gazdaságilag képzett tisztviselőt osszanak be, kiknek nevezetes feladatuk, hogy a hátramaradt községi birtokkezelést és gazdálkodást javítsák és emeljék. Sürgetni fogja a kongresszus egy mezőgazdasági egyetem felállítását a fővárosban; a földmivelésiskolának a kisgazdák gyakorlati igényeihez alkalmazkodó reformját; községi gazdasági népiskolák szervezését. S programjába vette a kongresszus mindazon tanügyi intézkedéseket, melyek a földmivelő népet oktatják s megtanítják az okszerű és jövedelmezőbb gazdálkodásra

A mezőgazdasági politikai és értékesítési szakosztály tárgyalásainak legnagyobb érdeklődésre számotartó kérdése a gazdatársadalom által évek óta követelt tözsdereform ismételt megsürgetése lesz. E kérdés körül csoportosulnak a mezőgazdasági politika többi követelése. A vámpolitikáról, a földbérlőszövetkezetekről, az agrár öröklési jogról és gazdasági törvény revíziójáról tartandó előadásokon kívül lefoglalják tárgyalni az értékesítés és hitelügyi bizottságban a mezőgazdasági termények és termékek értékesítésének szervezése érdekében benyújtott javaslatokat amelyeknek előadói a gazdatársadalom legkiválóbb képviselői.

Az állattenyésztési és állategészségügyi szakosztály, valamint a földmivelési és növénytermesztési szakosztály a több termelés fokozásának előfeltételeit fogja megállapítani. A szarvasmarhatenyésztés fejlesztése, állattenyésztő egyesületek szervezése, új állattenyésztési törvény készítése, állatjárványok ellen való védekezés, lótenyésztésünk, baromfitenyésztésünk fejlesztése, alföldi szikeseink javítása, mesterséges takarmánytermesztés, közlegetőink javítása, vetőmagtermesztés és növényemesítés, sörárpatermesztésünk fejlesztése, a kártékony állatok ellen való védekezés országos szervezése és a gombakárok mind olyan kérdések, melyek a fönti célt szolgálják s így nem csoda, ha e két szakosztály tárgyalásai iránt igen nagy az érdeklődés már mostan is.

Ekepróba és bemutató Gyaluban. Az E. G. E. kolozsmegyei osztálya karöltve a gyalui gazdakörrel április hó 30.-án *Gyaluban* kiszagadának való földmivelő gépekkel bemutatót rendez. A mosoni Khüene-gépgyár erre a célra felajánlotta gyártmányait, amelyekről a helyszínen a kolozsvári gazdasági akadémia tanára Juhász Árpád, továbbá Wolszky Győző kolozsmegyei gazdasági szaktanár fognak magyarázatokat tartani. Délután arra vállalkozó kiszagadók között *szántás-versenyt* fognak tartani, mikor a legügyesebb szántók kööött az erdélyi részli miniszteri kirendeltség adományából díjakat osztanak ki. Ezt megelőzőleg délelőtt avatják fel ünnepélyesen a gyalui gazdakör helyiségét, melynek felszereléséhez a marosvásárhelyi min. kirendeltség jelentékeny segélyvel hozzájárult.

Sertéshizlalda Kolozsvárt. Kolozsvárt 1 millió korona alaptőkével egy sertéshizlaldó részvénytársaság alakult. Az alakuló gyűlésen részt vettek: gr. Bethlen Ödön, Bogdánffy Gábor, Desbordes Ernő, Tüzes Jenő, Bárány Márton és dr. Gogomain Antal birto-

kosok. Elnökölt gr. Bethlen Ödön. A jelen voltak egyhangulag elhatározták, hogy a város közigazdasági életének emelésére és a sertés drágaság megszüntetésére részvénytársaságot létesítenek: A terv iránt olyan kedvező érdeklődés nyilvánul meg, hogy maguk az alapítók már eddig 500.000 koronánál több részvényt jegyeztek. A részvénytársaság székhelye Kolozsvárt lesz és innen szétágazólag fog működni. A részvénytársaság közgyűlését május végén fogja megtartani, igazgatósági elnöknek gróf Bethlen dönt választották meg. A társaság egyelőre 5000 darab sertést fog beszerezni és azokat hizlaldás után fogja értékesíteni. Egy részvény ára 500 korona.

Magyarország selyemtenyésztése. *Bezerédi* Pál országos selyemtenyésztési főfelügyelő, most terjesztette be jelentését a földmivelésügyi miniszterhez, Magyarország selyemtenyésztéséről és selyemfonó iparáról. A gazdag jelentésből ismét csak az állapítható meg, hogy a selyemtenyésztés és selyemfonó ipar hazánkban annyira fellendült, hogy arra méltán büszkék lehetünk. De nem is csoda, mert olyan kiváló szakember vezeti a magyar selyemtenyésztés ügyét, mint Bezerédi Pál, aki ritka tudással és lelkesedéssel szenteli magát ennek a fontos ügynek.

A jelentés adatai szerint eddig több mint 90 millió korona keresetet nyújtottunk a népek. Ez az összeg, a *külföldre* eladott selyemanyagért folyt be aranyban az országba. E kereset fontosságát emeli az, hogy e jövedelemhez a nép legszegényebb része jut minden befektetés nélkül oly munkacserével, mely különben alig értékesíthető éppen aratás előtt, a mikor az leginkább szorul a keresetre. A lyoni kereskedelmi kamara hivatalos lapja szerint a francia kormány 1892. év óta, bezárólag 1910-ig, évenként 8 millió frankkal segíti jutalmak alakjában a francia selyemtenyésztést és selyemfonó ipart. Az 1909. június 11-én hozott törvény alapján e subvenciót 1929 ig 11 millióra emelte föl évenként. Olaszország, ugymint Ausztria, követik Franciaország példáját. A magyar országos selyemtenyésztési felügyelőség azonban, amint a jelentés pénzügyi részéből kiderült, dacára az mikor új termelési ág meghonosításáról van szó, kötelezte magát évenként visszafizetni a államkincstárnak az összes javadalmazást, melyet az államtól úgy az ügy fejlesztésére, mint annak üzleti részének vezetésére nyert. Ez adatokat azért hozzuk föl, hogy láthassuk, minő óriási áldozatokat hoztak Európa nyugati részén a selyemtenyésztés föntartása érdekében. Pedig nem kétséges, hogy az egész selyemtenyésztés és selyemipar mindinkább az európai kelet felé fog felődni, a hol reá nézve kedvezőbbek az általános gazdasági viszonyok. Ha pedig ez megtörtént, úgy Magyarország lesz hivatva első sorban selyemének jó minőségénél fogva, mely a világpiacon a legjobb árat éri el, az erópai selyemipar csomópontjává lenni.

Borászati tanulmányut Olaszországba. A Magyar Szőlősgazdák Országos Egyesülete, a turini nemzetközi kiállítás megtekintésével kapcsolatosan tanulmányutat rendez Olaszország fontosabb borvidékeire. A 18-20 napra tervezett ut Sziciliában kezdődne és Calábrián, Apulián, Campaguán, Piemonton át. Velencében érne véget. Jelenkezéseket korlátolt számban már most elfogad az egyesület titkári hivatala.

Az új agrárbank. Az új agrárbankot a Földhitelintézet, a Kisbirtokosok Földhitelintézete és az Országos Központi Hitelszövet-

Legnagyobb választék és legjutányosabb árban kapható.

Divatos férfi ingek, alsó-nadrágok, gallérok, kékzöldek és finom angol és francia zsebkendők.

Női len és chiffon ingek, bugyigók, szoknyák, hálós ingek és kabátok.

Fű és leányka fohérszövet minden nagyságban és minőségben állandó raktár.

Sárga Kristóf

utódai

fehérnemű, vászon és szőnyegnagy raktára

Kolozsvárt, Deák Ferencz-u. 3.

2005

Telefon-szám 567.

Telefon-szám 567.

Matrac, paplan, pokróc, valamint mindenféle ágyszövet szakemberrel készítve, olcsó árban található. — Minden fajta új és nagyságú szalon, ebédlő és futószőnyeg, gyapjú és csipkefüggönyök.

Amerikai örömműködő ablak-rolletták egyedüli főraktár.

kezet részvételével fogják megalakítani és az állam egy nagyobb, körülbelül tízmillió koronára rugó takarékbetéttel fogja a bank működését elősegíteni. A banknak, amely természetesen állami ellenőrzés alatt fog állani, parcellázás lesz a főfeladata, azonkívül meg fogja vásárolni a városok tulajdonában levő birtokokat és apróbb, egy és két holdas parcellákra osztva, bérbe fogja adni a városi polgári lakosoknak. E kisbirtokosok nagyrésze konyhakertészettel fog foglalkozni és a kormány azt hiszi, hogy ezen az uton meg fogja javítani a városok élelmezési viszonyait és olcsóbbá fogja tenni a lakosság mindennapi életszükségletét.

Beszélnék arról is, hogy az állam a holt-kéz birtokát az új agrárbank garanciája és közvetítése mellett kisebb bérletekre fogja felosztani s a középbirtokosoknak adják ki a bérleteket.

— **A katonaság szövetkezeti oktatása.** Hosszabb fölterjesztést intézett a Magyar Gazdaszövetség a honvédelmi kormányhoz a katonaság mezőgazdasági és szövetkezeti oktatásának a küszöbön álló védőerőreform keretében való törvényes szabályozása és e célból szaktanácskozás összehívása érdekében. A katonaság gazdasági kiképzésével, mely már most is eredményesen folyik országszerte, párhuzamosan megoldandónak tartja a szövetség a szövetkezeti oktatás kérdését is. E végből szükségesnek jelzi a fölterjesztés, hogy az egyes helyőrségi állomásokon rövid ideig tartó szövetkezeti tanfolyamot állítsanak föl, amelyen külön szakelődők a tisztikar és az altisztek részére népszerű modorban adnak elő a leg-szükségesebb szövetkezeti tudnivalókat. A szövetség szerint a gazdasági akadémiát végzett tartalékos tiszteket a téli hónapokban kellene bihivni, amikor a gazdasági előadást is elláthatnák. Az altiszti olvasó-szobákat hasznos mezőgazdasági könyvekkel kell ellátni, s külföldi példákra utalva katonai fogyasztási, ellátási és hitelszövetkezetek alakítását is figyelmébe ajánlja a szövetség a honvédelmi miniszternek. A kérdések megvitatására értekezletet hív össze *Hazai* Samu honvédelmi miniszter. A Magyar Gazdaszövetség javaslatait több vidéki gazdasági egyesület támogatja hasonló szellemű fölterjesztéssel.

— **A síkföldi szőlőtelepítés ellen.** A hegyi és homoki szőlőkultúra jövőjét egyaránt veszélyezteti az az irány, hogy újabban a televénydus, buzatermő földet is szőlővel ültetik be. Ma már nemcsak az Alföldön, hanem a hegyvidékek tőszomszédságában is sok ezer holdat telepítettek síkföldi kötött talajon. Ezeknek a szőlőknek kezelése olcsó, óriási termést adnak, s így, bár silány minőségűek, olcsó borokkal aránytalan versenyt okoznak a régi szőlőtermésnek. Ez az irány közgazdaságilag veszedelmes, mert a hegyi és homoki szőlőterületek más növény termelésével alig hasznosíthatók. Mind e körülményeket tekintve véve, a *Magyar Szőlőgazdák Országos Egyesülete* fölriratot intézett *Serényi Béla* gróf, földmivelésügyi miniszterhez, hogy a kötött síkföldi szőlőtermést semminemű támogatásban ne részesítse és ily vidékeken ezentul ne engedelmessen szénkéng raktárat.

— **Népházak építőse.** Gróf *Serényi Béla* m. kir. földmivelésügyi miniszter a kirendeltség előterjesztésére a mezőmadarasi hitelszövetkezetnek és az ákosfalvi tejszövetkezetnek államsegélyt engedélyezett népház építési költségeiknek némi fedezésére, Mindkét népház építéséhez még a tavasz folyamán hozzáfognak. Ugyancsak a tavasz folyamán kezdik meg Gernyeszegen a népház építését. E népház építési költségeihez gr. *Teleki Domokos* köz-

benjárására az Emke 1000 korona segélyt engedélyezett.

— **A Magyar Gazdaszövetség gazdagylése Kecskeméten** A Magyar Gazdaszövetség által rendezendő országos gazdanagygyűlést az idén (junius hó 21.-én) Kecskeméten tartják meg. A vendéglátó Kecskemét város tekintettel az eddig jelentkezett gazdák nagy számára, ötezer személy betogadására alkalmas óriási sátozt épített, melyben ugyanannyi-ülőhely lesz. A „hires“ város vezetősége egyébként nagy szeretettel dolgozik az odaérkező gazdatábor fogadtatásának előkészítésén.

— **A szeszadó fölemelése.** Az osztrák képviselőház föloszlatása hosszabb időre lehetlenné tette, hogy a szeszadó fölemelését, úgy mint Magyarországon, Ausztriában is keresztül vigyék, Bár Magyarországnak joga van önállóan is intézkedni, a magyar szeszipar szempontjából még sem kívánatos, hogy a szeszadó fölemelését egyoldaluan az életbe átvigyük. Az osztrák szeszipar, kisebb adótól sujtva, jobb helyzetbe jut a magyar szesziparral szemben, ami arra nyújt ösztönzést, hogy nagyobb mértékű osztrák csempészettel károsítsa nemcsak a magyar ipart, hanem a kincstárt is. Ezért *Wekerle* az érdekeltekkel egyetértve, 90 koronáról csak 120 koronára emelte föl valósággal a szesz adóját, noha a törvény 140 koronában határozta meg az adót. Most *Lukács László* tárgyalást folytat az osztrák kormánnyal, nem lehetne-e Ausztriában rendeleti uton a szeszadót 150 koronára fölemelni és életbeléptetni. Ha a tárgyalások sikerre vezetnek Magyarországon újabb tíz koronával kellene a szeszadót fölemelni.

— **Tejelésellenőrző egyesület.** A dánországi és németországi tejelésellenőrző egyesületek értékes eredményének ismerete alapján, Magyarországon is több megyében foglalkoznak már ilyen egyesület alakításával. Sopron megyében most valóban meg is alakult már április 5.-én az első ily egyesület, melynek célja az, hogy a tehenészetek egyes teheneinek tejelésére és takarmányértékesítésére nézve adjon értékes utbaigazítást a gazdáknak. A Sopronban e célból tartott értekezleten résztvett *Ujhelyi Imre*, a magyaróvári gazdasági akadémia igazgatója, a földmivelésügyi minisztérium tejszövetkezési ügyosztályja részéről *Studinka Elemér* dr. Az értekezlet eredménye az, lett hogy elhatározták az egyesület alakítását és összesen 500 tehénnel meg is alakították.

Ha egy néhány ilyen egyesület Magyarországon gyökeret ver, az erdélyi részekben is bizonyára megfog alakulni egy hasonlót eredmény az Erdélyi jellegű magyarfajta szarvasmarhát tenyésztők egyesületének keretében.

— **A champagne borvidék kiterjesztése** A francia mezőgazdasági bizottság elhatározta, hogy a kamara elé javaslatot terjeszt, hogy a Champagnei borvidékbe Aube megyét is vonják be és hogy törvényileg rendeltessék el a borok származási helyének megjelölése, amiről nálunk Magyarországon, az 1908. évi XLVII. t.-c. intézkedik.

— **Új szövetkezetek O. K. H.-ban** Legutóbb 22 új szövetkezet lépett be az Országos Központi Hitelszövetkezetbe. Ezzel a középpont kötelékébe összesen 2321 szövetkezet tartozik, 6889 községre kiterjedő működési körrel.

A LAPFELÜGYELŐ BIZOTTSÁG FELÜGYELETE MELLETT

FELELOS SZERKESZTŐ ÉS KIADÓ:

TOKAJI LÁSZLÓ.

A LAP AZ ERD. GAZD. EGYLET TULAJDONA

A MAGYAR JELZÁLOG HITELBANK

KOLOZSVÁRI KÉPVISELŐSÉGE

(Jokai-u. 2. sz. I. emelet.)

FÖLDBIRTOKRA

és a nagyobb városokban fekvő

H A Z A K R A

15 évtől 65 évig terjedő törlesztéssel

LEGOLCSÓBB KÖLCSÖNÖKET nyújt.

A jelzálogul felajánlott erdélyrészi ingatlanok értékére és a meg-szavazandó kölcsön összegére nézve

AZ ERDÉLYI GAZDASÁGI EGYLET bizalmi férfiai adnak véleményyt.

A KÉPVISELŐSÉG elfogad

TAKARÉK-BETÉTEKET

és előnyösen kamatoztat.

Telefonszám 27.

2001

Kukorica között természetdó karó és török-bab féleségekre megbízható termelőket keresünk,

2575

Magyar Magtenyésztési Részv. Társ.

Budapest, Városház-u. 12. sz.

Ispáni, kisebb birtokon tisztai állást elfogad azonnali belépésre,

ki gazdasági tanintézetet, valamint a kassai 10 hetes szeszfőzési tanfolyamot jelesen végezte, 2 éven gróf *Teleki Árvéd* drassó uradalmában volt. Nőtlen, beszél magyarul és románul. Cim: 2576

Gyerkó Márton, Tatrang. (Brassóm.)

Eladó

70 drb 1 $\frac{1}{2}$ éves mangalica tenyészkán 160 koronáért drb.-ként. Továbbá 200 darab fehér fiatal racka fejős juh.

Levélcim:

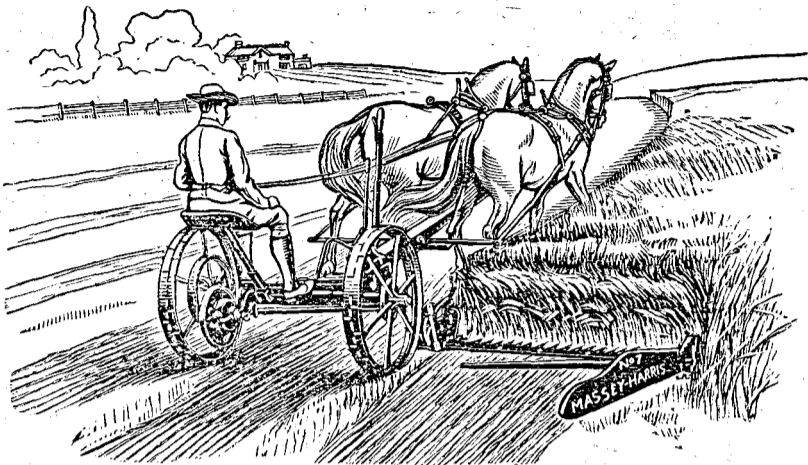
Nagy Dénes földbirtokos, Torda.

Torda-Aranyosmegye.

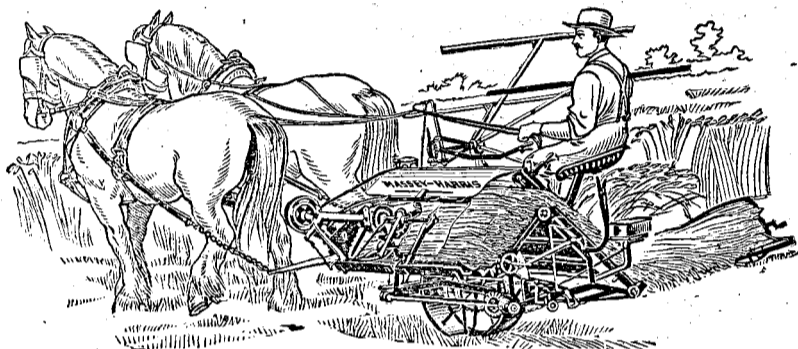
2574

MASSEY-HARRIS C^o R. T.

2521

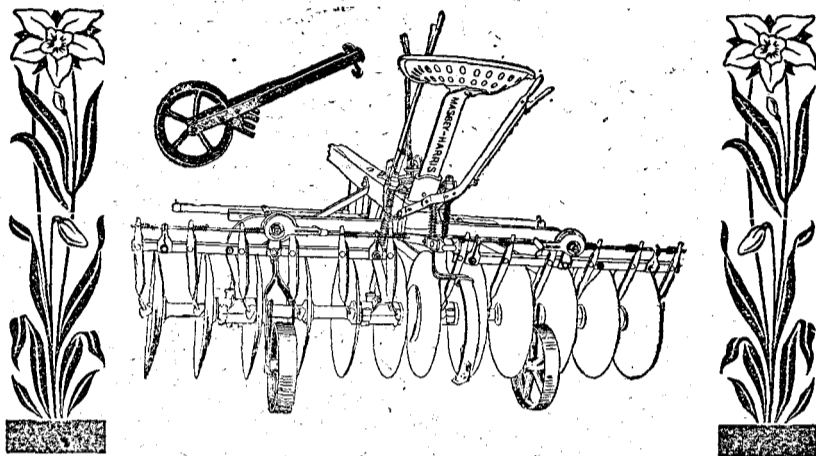

A világ legjobb gyártmányai!

fűkaszaló aratógép és föld-
:: mívelő eszközök gyára ::

TORONTO, ÉSZAK-
AMERIKA.

Árjegyzéket kívánatra ingyen küld

Massey-Harris C^o R. T. Budapest, V., Alkotmány-utca 23.

A „Nagyszebeni Földhitelintézet”-től

10-50 éves lejáratu

olcsó ingatlan jelzálog-kölcsönöket, szerzek konvertálok más intézeti terheket, rendbeszedem egyúttal az elhanyagolt telekkönyvi birtok és teherállapotot, kagyors és költséget kimelő eljárással.

A „Nagyszebeni Földhitelintézet”-től adó- és egyéb levonásmentes, óvadékképes, különösen katonai óvadéku alkalmas, a főzsdéken is jegyzett 50 év alatt kisorsolando

4 1/2 %-ot tisztán jövedelmező zálogleveleket. A szelvények költségmentesen az intézetnél Nagyszebenben és a „Kolozsvári Kereskedelm. Banknál” kifizettetnek 2018

A legmegbízhatóbban közvetitem: magán- és bérházak, birtokok és bérletek, erdők, bányák és ezek termékeiük adás-vételi ügyleteit. Telefon: 859. sz.

Erdélyi erdő-, faanyag- és bányaugynökség GOMBOS BENŐ Kolozsvár, Ferenc József-ut 7. A „Nagyszebeni Földhitelintézet” kizárólagos ügynöksége.

Szőlőkötöző-fonál

jobb és olcsóbb mint a raffia.

ZSÁK és PONYVA

a legjobb minőségben és legjutányosabban a

Fischer-féle

szakos ponyvagyárban Budapest Nádor-utca 31-33 sz. szerelhető be. A Fischer-féle szab impregnált szavatolt tiszta lenből készült vízhatlan ponyvák nagy strapa mellett is eltartanak 10-12 évig. A 28 év óta fennálló Fischer-féle zsák- és ponyvagyár az ország legjelentékenyebb uradalmainak és viszonteladóinak szállítója. Pontos, szolid kiszolgálás.

Ponyvakölcsönző Intézet. Tessék ajánlatot kérni!

2260

ERDÉLYI BANK

és TAKARÉKPÉNZTÁR R.-T.

Kolozsvár, Mátyás kir.-tér 32

M. kir. szabadalm. osztályorszjegyek főelárusító helye. A bank elfogad betéteket

takarékpénztári könyvekre, folyószámlákra s azokat felmondás nélkül visszafizeti.

Leszámitól, váltókat, utalványokat, járadékokat, checkeket, kisorsolt értékeket stb. stb.

Értékpapirokat, idegen pénznemeket elad és vásárol.

Előleget ad értékpapírokra, folyószámlán és előre meghatározott időre

Díjmentesen bevált szelvényeket és elvállalja a sorsjegyek revízióját.

Kibocsát utalványokat, checkeket, hitelleveleket bármely külföldi piacra.

Rendelkezésre tart felek saját zárai alatt tűz- és betörésmentes páncélszekrényeket. (Safe Deposits.)

2017 Özletli órák:

d. e. fél 9-től fél 1-ig, d. u. 3-tól 5-ig.

Gépeszi éves állást keres

44 éves nős, 21 évi gyakorlattal, vagy több hónapi cséplést, a gépjavítását érti, összes gazdasági gépek okszerű javítását, kéveköti és marokrakó aratógépek, Diessel hőerőgép okszerű kezelését. Több évekig nagyobb gazdaságban a kovács-ságot gépezettel összekötve is elvállalja, érti a szakszerű lóvasalást. Szíves megkeresést kér bármikor belépésre: 2568

ULMER LAJOS gépész,

Nagy-Sajó, Beszterce-Naszódmegye.

30 éves református vallású, egészséges, szorgalmas gazda, ki „jeles” eredménynyel végezte a földműves iskolát, 3 évi szolgálati gyakorlata van nagyobb gazdaságban, szerény feltételek mellett állást keres azonnali belépésre, mint ispán, (kisebb birtokra, mint önálló gazdaság vezető is menne.) 2569

Szíves megkereséseket kér: Havadtó, u. p. Erdőszentgyörgy, (M.-Tordam.) Csombor Mihály, g.-ispán.

Méltóságos gróf Bethlen Gábor ur Keresdi uradalmába

eladó

6 drb egy éves mangalica tenyészkán. Ugyszintén folyó év őszén egy évet betöltendő 11 drb lesz eladó.

Értekezhetni lehet levélileg:

Szőcs Lajos gazdatisztel Keresd, u. p. Dános. N.-Küküllőmegye.

2573

Szivattyúk és Mérlegek

különleges gyár
Garvenswerke,
Wien, II., Handelsquai No. 130.
Mintaraktár: I., Schwarzenbergstrasse 6.

